

Дмитро Вігер,
доктор філософських наук,
старший науковий співробітник
Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського, м. Київ
ORCID ID 0000-0002-7330-1280
DOI: 10.33099/2617-1775/2020-02/89-99

ПРИНЦИПИ ТА ПІДХОДИ ДО СТАНДАРТИЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розглянуто основні принципи та підходи до стандартизації військової освіти в Україні, що розвиваються у теоретико-методологічному дискурсі сучасної науки про освіту й потребують імплементації та широкого застосування у процесі вдосконалення системи військової освіти України. Показано зв'язок основних принципів та підходів до стандартизації вищої освіти з рамковими документами, які спрямовані на розробку і закріплення спеціальностей та спеціалізацій, представлених у галузі знань “Військові науки, національна безпека, безпека державного кордону”. Акцентовано увагу на необхідності розвитку системи професійної військової освіти в Україні на основі стандартизованих процедур.

Ключові слова: галузева рамка кваліфікацій; військова освіта; методологія; національна рамка кваліфікацій; принципи; підходи; професійна військова освіта.

Постановка проблеми. Наразі триває процес реформування військової освіти України, який спрямовано на закріплення сучасної, такої, що відповідає стандартам НАТО у сфері підготовки офіцерських кадрів та військових фахівців. Одним з важливих завдань у контексті реформування системи військової освіти в Україні у цьому контексті є формування відповідної системи стандартів та їх закріплення у нормативно-правовому полі. Зокрема, йдеться про виконання завдань, визначених Національною рамкою кваліфікацій: розробка галузевої рамки кваліфікацій у галузі знань “Військові науки, національна безпека, безпека державного кордону”, розробка стандартів за спеціальностями та спеціалізаціями тощо у межах зазначеної галузі знань. Проте наразі актуальним питанням залишається визначення теоретико-методологічних принципів та підходів до стандартизації військової освіти, яка прагне бути інтегрованою в систему вищої освіти держави, орієнтуючись на збереження компліментарних зв'язків з науками про освіту.

Метою статі є аналіз основних принципів та підходів до стандартизації військової освіти в Україні.

Методи дослідження. У статті використано систему загальнонаукових і спеціальних методів теоретичного та емпіричного дослідження (аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, систематизація та узагальнення, логічно-порівняльний методи, системний підхід, контент-аналіз).

Виклад основного матеріалу. Питання стандартизації вищої освіти не є новим, наукові розвідки у цьому напрямі є активними, що має результатом вироблення поняття стандартизації й закріплення його у нормативно-правовій

базі. Так, за узагальненим розумінням [5; 6; 8-12], стандартизація являє собою діяльність, яка спрямована на визначення і встановлення норм та вимог до освітнього процесу у напрямі досягнення оптимальності його результатів, створення умов стійкості і стабільності системи освіти, що характеризує її якість. При цьому стандартизація вищої освіти має на меті забезпечити порівняльний рівень освіти в різних країнах, уніфікувати процес вищої освіти для створення умов її здобувачам засвоювати різні компетентності не тільки в національній системі вищої освіти, але й в освітніх організаціях інших держав, що безпосередньо впливає на розширення можливостей інтернаціоналізації набутих професійних компетентностей, праксеологічної та якісно-ціннісної переорієнтації фахівців. Варто розглядати цей процес у тому числі й як основу отримання доступу до нових технологій та інформації, які отримують своє вираження і закріплення у стандартах вищої освіти, оскільки зовнішнім системоутворювальним чинником стандартизації професійної освіти є “мета – досягнення цілісності якісного розвитку і затребуваності його в освітніх ситуаціях” [4, с. 14; 6]. Водночас мають ураховуватись й внутрішні системоутворювальні чинники [7; 11; 16]:

- структурні – між структурними елементами методичної системи стандартизації професійної освіти та між етапами її формування;
- функціональні – між функціональними компонентами методичної системи стандартизації професійної освіти.

Законодавством України встановлено, що “стандарт – нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері” [2]. При цьому стандарт вищої освіти розуміється як сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності [1]. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій (НРК) і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ). У цілому стандарт вищої освіти визначає наступні вимоги до освітньої програми [5; 9]:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти; сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Наведена сутність розробки та впровадження стандарту вищої освіти відображає процес стандартизації, тобто процес розробки й нормативного закріплення стандартів вищої освіти, професійних стандартів, який має бути методологічно обґрунтованим, інакше майже не можливо ефективно досягнути чіткої відповідності існуючої структури системи вищої освіти з цілями вищої освіти, професійної освіти і професійної підготовки. Тому сьогодні у більшості сучасних напрямів теоретико-практичної розробки питань стандартизації методологія дослідження представлена системним підходом, який орієнтує на визначення у системі стандартизації інтегративних системоутворювальних зв'язків [4; 15]. Хоча загальне проблемне поле методології стандартизації вищої освіти не обмежується виключно системним підходом. Наприклад, висловлюється думка про те, що сучасна методологія формування освітніх стандартів має опиратись на парадигму особистісного розвитку, реалізація якої здатна забезпечити узгодження інтересів особистості з системою діючих стандартів вищої освіти та професійних стандартів [11]. За такого підходу визначальним у процесі стандартизації вищої освіти стає здатність особистості до саморозвитку, самореалізації, самоосвіти, самовдосконалення протягом всього періоду її активної діяльності, що формує залежність процесу стандартизації від тих умов, в яких формується особистість до початку здобування вищої освіти. Однак у даному випадку існує безліч обмежень і проблем, розв'язати які система вищої освіти не може, що обумовлює при визначенні методології стандартизації необхідність орієнтуватись не виключно на парадигму особистісного розвитку, але й на об'єктивізацію визначених і закріплених освітніх стандартів, обумовлених потребами професійної діяльності, на рівні здобувача вищої освіти. Історично такий підхід був представлений досвідом американської системи освіти, де розвиток теоретичних засад стандартизації зосереджувався на програмно-цільовому підході з виділенням таких основних типів програм й відповідних теоретико-методологічних напрямів [25]: соціально ефективна; гуманістична; соціального покращення; розвивальна. Проте ці напрями не набули комплексного характеру, залишаючись певною мірою відокремленими, й застосовуючись ситуативно.

Більш розширеним є тлумачення проблем стандартизації вищої освіти у межах культурологічного підходу [5; 20; 22], який дійсно має свої переваги з точки зору розвитку особистості здобувача вищої освіти, які визначаються наявністю в культурологічному підході таких взаємопов'язаних аспектів дії, як аксіологічний (ціннісний), технологічний і особистісно-творчий. Але орієнтація процесу стандартизації вищої освіти виключно на формування загальної і професійної культури майбутнього фахівця суттєво звужує завдання і потенціал самої ідеї стандартизації, обмежуючи набуття фахівцем необхідних для конкретної сфери практичної діяльності професійних компетентностей компенсаторним розвитком особистісних якостей.

Крім культурологічного підходу до стандартизації вищої освіти також активно розвиваються діяльнісний, особистісний, технологічний та

інформаційний підходи [5; 11]. Всі вони мають як переваги, так і недоліки, які або сприяють розробці стандартів на кожному окремому рівні освіти взагалі, або звужують потенціал стандартизації. Зокрема, діяльнісний підхід передбачає відбір змісту навчальних предметів з опорою на врахування специфіки майбутньої професійної (виробничої) діяльності, засвоєння знань, умінь, навичок, видів та способів діяльності відповідно критеріям повноти і системності видів діяльності, необхідних для професійної компетентності. Особистісний (особистісно-діяльнісний) підхід спрямований на визначення професійних якостей, рис, знань, вмінь та компетентностей здобувача вищої освіти, необхідних для успішної професійної діяльності. Технологічний підхід сприяє розробці різних варіантів реалізації стандартизації, її коригування з метою постійного оновлення та підвищення якості освіти. Інформаційний підхід спрямований на ефективне використання пізнавального потенціалу діяльності з метою інформаційного насичення та своєчасного коригування освітніх стандартів, забезпечення процесу моделювання. Фактично єдиним стрижнем всіх підходів є орієнтація на необхідність формування стандартів вищої освіти з пріоритетом на розвиток компетентностей здобувача цієї освіти, що потребує розвитку вже не стільки системного, скільки комплексного підходу до стандартизації.

Зміни у національній системі вищої освіти, що почались на початку 90- рр. ХХ ст. й були пов'язані з приєднанням до Болонського процесу, призвели до розвитку компетентнісного підходу, на основі якого було створено контекст для визначення та імплементації нових рівнів і вимог до якості вищої освіти та професійної підготовки фахівців [4; 14; 17]. Компетентнісний підхід став основою змін методологічних принципів стандартизації вищої освіти, кардинального перегляду взаємовідносин між основної цілі професійної освіти, потребами і вимогами, які висуває до фахівця сфера його професійної діяльності, та індивідуальним потребами, інтересами, активністю, зацікавленістю особистості у своєму професійному зростанні і розвитку.

На сьогодні компетентнісний підхід є однією з основних теоретико-методологічних установок у сфері стандартизації вищої освіти, про що свідчить його закріпленість у законодавчих і нормативно-правових документах [18; 23; 24; 26]. Перевага компетентнісного підходу пов'язана з покладеним в його основу принципом орієнтації на кінцевий результат, що найбільш виразно проявляється у сфері професійної освіти, безпосередньо впливаючи на її цільові установки. Цей підхід орієнтується на два основних методологічних принципи, які застосовуються у процесі стандартизації вищої освіти – цілісність і якість вищої освіти та професійної підготовки фахівців. Фактично має місце концептуалізована на теоретико-методологічному рівні ідея про розвиток системи вищої освіти у напрямі оптимізації кінцевих результатів освітнього процесу, що потребує свого нормативного вираження і закріплення. У результаті стандарт, як цілісна характеристика якості вищої освіти, органічно включається в систему суб'єкт-об'єктних відносин освітнього процесу. Крім цього, компетентнісний підхід розглядається як методологічна основа

професійної освіти, що забезпечує вимірюваність якості освіти, створення науково обґрунтованих засад для стандартизації та оцінювання результатів освіти. Якщо орієнтуватись на компетентнісний підхід, то варто зазначити, що стандартизація компетентнісно орієнтованої підготовки фахівців безпосередньо пов'язана із завданнями розробки та впровадження у практику НРК, метою якої є наближення та імплементація європейських стандартів і принципів, що регулюють здобуття вищої освіти та створюють умови для подальшого професійного розвитку фахівців.

Фактично підтверджується думка про те, що стандарт вищої освіти являє собою рамкову конструкцію, структура якої містить у собі комплекс взаємопов'язаних критеріїв якості основних складових та параметрів системи освіти, що визначають вимоги до процесу і результатів засвоєння освітньої програми конкретного рівня (бакалаврат, магістратура) [10; 13; 26]. У цьому аспекті доцільно звернути увагу на такі параметри, як загальна характеристика спрямованості підготовки, характеристика професійної діяльності майбутнього фахівця, вимоги до результатів засвоєння освітніх програм. Ці базові параметри мають доповнюватись та корелювати з параметрами змісту вищої освіти, серед яких доцільно виділити вимоги до структури освітніх програм, вимоги до умов реалізації освітніх програм, оцінка якості засвоєння освітніх програм. Водночас, оскільки стандартизація є динамічним процесом, який отримує нові якісні характеристики внаслідок зміни теоретико-методологічних принципів і підходів до визначення і встановлення, розробки і закріплення змісту і структури стандартів, а освіта розуміється як складна динамічна система, при визначенні, закріпленні і реалізації стандартів необхідним є застосування до самого процесу стандартизації принципів системного підходу, серед яких доцільно виділити системну організацію; структурну детермінованість властивостей системи; урахування динаміки змін внутрішнього та зовнішнього середовища; ієрархічність; динамічність [11; 12].

У цьому контексті принцип системної організації спрямований на виявлення залежності кожного елементу системи від його структурно-функціональної орієнтації в системі. Відповідно, застосування принципу системної організації забезпечує визначення місця та ролі навчальних дисциплін у структурі освітньої програми у напрямі формування у фахівця необхідних компетенцій. Принцип системної організації дає можливість забезпечити інтегральну цілісність освітнього процесу на основі визначення пріоритетних напрямів цільової, організаційної, змістовної та ціннісної складових процесу формування загальних компетентностей, які доповнюються, розширюються і конкретизуються у рамках варіативної частини планування і організації освітнього процесу, коли йдеться про формування професійних і спеціальних компетентностей, визначених стандартом та особливостями спеціальної підготовки фахівця.

Принцип структурної детермінованості властивостей системи спрямований на створення можливостей побудови поліваріантної комбінації структур системи з метою визначення оптимального варіанту. Цей принцип, як правило,

безпосередньо застосовується на етапі визначення модульної структури навчальної дисципліни, яка має зберегти цілісність, відповідність змісту цільовим установкам, поєднуючи якості жорсткості побудови структури з властивостями гнучкості та адаптивності варіативності змін у процесі вищої освіти і професійної підготовки, відповідаючи вимогам динаміці освітнього стандарту.

Принцип урахування динаміки змін внутрішнього та зовнішнього середовища забезпечує адаптивну здатність системи та механізми взаємодії системи із середовищем, тобто створюються умови для забезпечення практичної реалізації стандарту вищої освіти у межах навчально-методичного комплексу за кожною дисципліною освітнього циклу підготовки фахівців з урахуванням визначених критеріїв якості професійної підготовки. Фактично принцип урахування динаміки змін внутрішнього та зовнішнього середовища спрямований на створення умов органічної інтеграції в межах освітнього процесу специфіки і спрямованості підготовки фахівців у конкретному вищому навчальному закладі, динаміки розвитку освітнього середовища, розвитку наукових шкіл, потреб та інтересів здобувачів вищої освіти.

У свою чергу реалізація принципу ієрархічності забезпечує міжрівневу взаємодію, тобто формування та взаємозв'язок компетентностей, які формуються на різних рівнях вищої освіти та професійної підготовки фахівців. Принцип ієрархічності залишається одним з головних у процесі планування та проектування навчально-методичних комплексів на всіх рівнях вищої освіти. Принцип динамічності забезпечує здатність системи сприймати зміни й реалізується шляхом урахування в освітньому процесі прагнення системи професійних завдань до ускладнення. Принцип динамічності спрямовується на розширення умов інтегрального розвитку фахівця, що має забезпечити його здатність вирішувати складні професійні завдання у майбутньому на основі органічної включеності у сучасний освітній простір для реалізації можливостей постійного процесу самоосвіти і самовдосконалення.

Крім зазначених базових методологічних принципів та підходів окремо необхідно також вказати ті принципи і підходи, що застосовуються у процесі проектування стандартів вищої освіти, доповнюючи науково-теоретичний і методологічний комплекс сучасної парадигми стандартизації [8; 12; 19]: академічна автономія, децентралізація проектування стандартів вищої освіти, академічна свобода, практикоорієнтованість (розбудова кар'єри майбутніх фахівців), академічна мобільність, інституційні зміни в системі формування і розвитку освітньої політики (стейкхолдери) тощо. Наведений комплекс теоретико-методологічних принципів та підходів до стандартизації вищої освіти має істотний нормативний потенціал, що забезпечує вирішення завдання щодо практичної реалізації, закріплення і впровадження стандартів вищої освіти в межах НРК та галузевої рамки кваліфікацій (ГРК). Це знаходить відображення у діючому законодавстві та нормативно-правовій базі з питань стандартизації вищої і професійної освіти. Зокрема, в якості основних принципів розроблення професійних стандартів визначається [3]: оцінювання

вимог до загальних та професійних компетентностей певних трудових функцій та використання єдиних критеріїв їх формування; об'єктивність визначення назв, змісту та обсягу трудових функцій за видами трудової діяльності; можливість вертикального та горизонтального розміщення кваліфікацій, присвоєних на підставі відповідності результатів навчання особи вимогам освітніх програм/стандартів, розроблених з урахуванням положень професійного стандарту на всіх рівнях НРК; врахування успішного міжнародного досвіду країн.

Фактично стандарти розглядаються в якості засобу забезпечення державних гарантій стосовно якості освіти на всіх рівнях отримання фундаментальної освіти та професійної підготовки фахівців, маючи зв'язок із поширеним у досвіді європейських країн поняттям “кваліфікаційні стандарти”, що визначається як норми і вимоги, які застосовуються для різних аспектів кваліфікацій [8; 9; 10; 18]:

– професійні стандарти – це затверджені в установленому порядку вимоги до кваліфікації працівників, їх компетентності, які співвідносяться з рівнями національної та галузевих рамок кваліфікацій, групуються за галузевими ознаками і є підґрунтям для формування професійних кваліфікацій;

– освітні стандарти являють собою сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти за кожним рівнем освіти в межах кожної спеціальності;

– оцінні стандарти визначають об'єкт оцінки, критерії успішності, методи оцінювання, стандарти (еталони), а також склад комісії, яка надає відповідну кваліфікацію.

Зважаючи на ієрархічну побудову структури кваліфікаційного нормування вищої освіти, доцільно звернути увагу на структурно-ієрархічний підхід, адаптований до потреб змін у сфері військової освіти [21]. Структурно-ієрархічний підхід до формування змісту кваліфікаційної підготовки особового складу імплементовано у системі підготовки офіцерів та військових фахівців збройних сил країн-членів НАТО. На основі цього підходу до потреб військової освіти адаптуються загальні підходи до стандартизації вищої освіти у цивільному секторі, визначається зміст та безпосередньо організується кваліфікаційна підготовка особового складу. Крім цього структурно-ієрархічний підхід дає можливість визначення та вдосконалення кваліфікаційних рівнів підготовки особового складу на основі прогнозування змін до кваліфікаційних вимог щодо підготовки офіцерів та військових фахівців. Рівнева структура кваліфікаційної підготовки особового складу збройних сил країн-членів НАТО у даному аспекті є важливою з огляду на розвиток і стандартизацію галузі знань “Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону” в Україні.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Розвиток теоретико-методологічних засад стандартизації вищої військової освіти та вимоги до їх нормування потребує узагальнення й адаптації до потреб військової освіти основних принципів і підходів, що є основою освітньої

науково-практичної діяльності. З точки зору вирішення завдання щодо формування ГРК доцільно звернутись у процесі стандартизації військової освіти в Україні до принципів цілісності, діагностичності, технологічності, адаптивності, гнучкості, оптимальності, інтегративності, досяжності, ступневості та наступності у межах структурно-ієрархічного підходу, на підґрунті якого відбувається визначення та реалізація основних етапів побудови ГРК. Однак останнє завданням подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про вищу освіту”. – URL :www.rada.zakon.gov.ua.
2. Закон України “Про стандартизацію”. – URL: www.rada.zakon.gov.ua.
3. Наказ Міністерства соціальної політики України “Про затвердження “Методики розроблення професійних стандартів” № 74 від 22.01.18 р. – URL: www.rada.zakon.gov.ua.
4. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть / Віктор Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – №1. – С. 11-17.
5. Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект: монографія / О. Дубасенюк, Н. Сидорчук, О. Чемерис, Н. Якса, Т. Москвіна. – Житомир, 2008. – 300 с.
6. Нещадим М. Військова освіта в Україні: теорія, методологія, практика: монографія / М. Нещадим. – К.: Вид.-поліграф. центр “Київський університет”, 2003. – 852 с.
7. Професійна педагогічна освіта: особистісно орієнтований підхід: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 436 с.
8. Професійні стандарти: теорія і практика розроблення : Монографія / Л. Короткова, Л. Лук’янова, Г. Лук’яненко та ін. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 220 с.
9. Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високо розвинутою економікою / Л. Пуховська, А. Варначев, С. Мельник, Ю. Кравець ; за наук. ред. Л. Пуховської. – К.: “НВП Поліграфсервіс”, 2014. – 176 с.
10. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с.
11. Стандартизація професійної освіти: теорія і практика: монографія / А. Каленський, П. Лузан, Н. Ваніна, Т. Пашенко, С. Кравець, Т. Пятничук ; За наук. ред. А. Каленського. – Житомир: “Полісся”, 2018.– 256 с.
12. Терепищій С. Стандартизація вищої освіти (спроба філософського аналізу): монографія / С. Терепищій – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 197с.
13. Толлок І. Особливості підготовки військових фахівців тактичного рівня у ВВНЗ США та окремих країн НАТО / І. Толлок, Ю. Супрунов // Військова освіта. – 2018. – № 1(37) – С. 259-271.
14. Bagnall R. Using an Epistemological Perspective to Understand Competence-based Vocational and Professional Education / Bagnall, R., Hodge, S. // Mulder (Ed.), *Competence-based Vocational and Professional Education. Bridging the Worlds of Work and Education*. – Bern: Springer International Publishing, 2017. – P. 125-144.
15. Florian H. *Military Pedagogy – A Pragmatic Approach* / H. Florian (Ed.), *Military Pedagogy – An International Survey*. – Frankfurt: Peter Lang GmbH, 2002. – P. 47-66.
16. Fry H. *A handbook for teaching and learning in higher education: enhancing academic practice* / Heather Fry, Steve Ketteridge, Stephanie Marshall. – London: Kogan Page, 1999. – 415 p.
17. Hager P. *The Integrated View on Competence* / Hager P. // M. Mulder (Ed.), *Competence-based Vocational and Professional Education. Bridging the Worlds of Work and Education*. – Bern: Springer International Publishing, 2017. – P. 203-228.
18. *International Standard Classification of Education. – ISCED-2011. – UNECKO: Institute for Statistics, 2012. – 84 p.*

19. Paile S. Towards a European Understanding of Academic Education of the Military Officers / Thinking and Acting in Military Pedagogy ; H. Annen, C. Nakkas, J. Makinen (Eds.). – Frankfurt: Peter Lang GmbH, 2013. – P. 279-290.
20. Professional Military Education: A Cross-Cultural Survey (Studies in Military Psychology and Pedagogy) / Ed. by D. Jalili and H. Annen. – Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa, Wien: Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2019. – 234 p.
21. Schunk L.G. Danish Approach to Military Pedagogy / Schunk L.G., Nielson L. // Military Pedagogy – An International Survey ; H. Florian (Ed.). – Frankfurt: Peter Lang GmbH, 2002. – P. 11-28.
22. Spring J. American education / Joel H. Spring. – 1994. – 298 p.
23. Toiskallio J. Ethics, Military Pedagogy and Action Competence / Civil-Military Aspects of Military Ethics : E.R. Micewski (Ed.). – Vol 1. – Frankfurt Verlag, 2003. – P. 52-64.
24. The European Qualifications frameworks for lifelong learning: descriptors defining levels in The European Qualifications frameworks (EQF). – URL: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/leaflet_en.pdf.
25. Kliebard H. The Struggle for the American Curriculum, 1893-1958 / Kliebard Herbert M. – London: Routledge, 2004. – 358 p.
26. Wolf A. Competence-based assessment / A. Wolf. – Philadelphia: Open University Press, 1995. – 156 p.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy “Pro vyschu osvitu”. – URL : : www.rada.zakon.gov.ua.
2. Zakon Ukrainy “Pro standartisaciyu”. – URL : www.rada.zakon.gov.ua.
3. Nakaz Ministerstva socialnoy polityky Ukrainy “Pro zatverdzhennya “Metodyky rozroblennya profesiynyh standartiv” № 74 vid 22.01.18 r. – URL: www.rada.zakon.gov.ua.
4. Andrustchenko V. Osnovny tendecii rozvitku vyschoy osvity Ukrainy na rubezhy stolit / V. Andrustchenko // Vystcha osvita Ukrainy. – 2001. – №1. – S. 11-17.
5. Modernizatsiya osvity v Ukraine u konteksti evrointegratsiynyh procesiv: istoriko-pedagogichny aspekt: monografia / O. Dubasenyuk, N. Sydorhuk, O. Chemerys, N. Jakska, T. Moskvina. – Zytomir: ZDU im. I. Franka, 2008. – 300 s.
6. Neschadim M. Viyskova osvita v Ukraine: teoria, metodologia, praktika: monografia / M. Neschadim. – K.: “Kiiivskiy universitet”, 2003. – 852 s.
7. Profesiyna pedagogichna osvita: osobistisno orientovanyi pidhid: monografia / za red. O. Dubasenyuk. – Zytomir: ZDU im. I. Franka, 2012. – 436 s.
8. Profesiyni standarty: teoria i praktika rozroblennya: monografia / L. Korotcova, L. Lukyanova, G. Lukyanenko ta in. – K.: Pedagogichna dumka, 2011. – 220 s.
9. Profesiyni standarty i kvalificacii u krainah s vysoko rozvyenoyu economicoyu / L. Puhovska, A. Varnachev, S. Melnyk, J. Kravets; za nauk. red. L. Puhovskoy. – K.: “NVP Poligrafservis”, 2014. – 176 s.
10. Standarty i rekomendacii schodo zabezpechennya jakosti v Evropeyskomu prostori vyschoy osvity. – K.: Lenvit, 2006. – 35 s.
11. Standartizacia profesiynoy osvity: teoria i practica rozroblennya: monografia / A. Kalenskiy, P. Luzan, N. Vanina, T. Paschtchenko, S. Kravets, T. Piatnichuk; Za nauk. red. A. Kalenskogo. – Zytomir: “Polissia”, 2018.– 256 s.
12. Terepyschiy S. Standartizacia vischoy osvity (sproba filosofskogo analizu): monografia / S. Terepyschiy. – K.: Vyd-vo NPU im. M.P. Dragomanova, 2010. – 197 s.
13. Tolok I. Osoblivosty pidgotovky viyskovykh fahivciv taktichnogo rivnia u VVNZ SSCHA ta okremykh krain NATO / I. Tolok, J. Suprunov // Viyskova osvita. – 2018. – № 1 (37) – S. 259-271.
14. Bagnall R. Using an Epistemological Perspective to Understand Competence-based Vocational and Professional Education / Bagnall, R., Hodge, S. // Mulder (Ed.), Competence-based

Vocational and Professional Education. Bridging the Worlds of Work and Education. – Bern: Springer International Publishing, 2017. – P. 125-144.

15. Florian H. Military Pedagogy – A Pragmatic Approach / H. Florian (Ed.), Military Pedagogy – An International Survey. – Frankfurt: Peter Lang GmbH, 2002. – P. 47-66.

16. Fry H. A handbook for teaching and learning in higher education: enhancing academic practice / Heather Fry, Steve Ketteridge, Stephanie Marshall. – London: Kogan Page, 1999. – 415 p.

17. Hager P. The Integrated View on Competence / Hager P. // M. Mulder (Ed.), Competence-based Vocational and Professional Education. Bridging the Worlds of Work and Education. – Bern: Springer International Publishing, 2017. – P. 203-228.

18. International Standard Classification of Education. – ISCED-2011. – UNECKO: Institute for Statistics, 2012. – 84 p. Juhary J. Understanding Military Pedagogy / Jowati Juhary // Procedia. – Social and Behavioral Sciences. – Vol. 186. – 2015. – P. 1255-1261.

19. Paile S. Towards a European Understanding of Academic Education of the Military Officers / Thinking and Acting in Military Pedagogy ; H. Annen, C. Nakkas, J. Makinen (Eds.). – Frankfurt: Peter Lang GmbH, 2013. – P. 279-290.

20. Professional Military Education: A Cross-Cultural Survey (Studies in Military Psychology and Pedagogy) / Ed. by D. Jalili and H. Annen. – Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa, Wien: Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2019. – 234 p.

21. Schunk L.G. Danish Approach to Military Pedagogy / Schunk L.G., Nielson L. // Military Pedagogy – An International Survey ; H. Florian (Ed.). – Frankfurt: Peter Lang GmbH, 2002. – P. 11-28.

22. Spring J. American education / Joel H. Spring. – 1994. – 298 p.

23. Toiskallio J. Ethics, Military Pedagogy and Action Competence / Civil-Military Aspects of Military Ethics : E.R. Micewski (Ed.). – Vol 1. – Frankfurt Verlag, 2003. – P. 52-64.

24. The European Qualifications frameworks for lifelong learning: descriptors defining levels in The European Qualifications frameworks (EQF). – URL : https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/leaflet_en.pdf.

25. Kliebard H. The Struggle for the American Curriculum, 1893-1958 / Kliebard Herbert M. – London: Routledge, 2004. – 358 p.

26. Wolf A. Competence-based assessment / A. Wolf. – Philadelphia: Open University Press, 1995. – 156 p.

РЕЗЮМЕ

Дмитрий Витер,

доктор философских наук,

старший научный сотрудник

Национальный университет обороны Украины

имени Ивана Черняховского

Принципы и подходы к стандартизации военного образования в Украине

Рассмотрены основные принципы и подходы к стандартизации военного образования в Украине, развивающиеся в теоретико-методологическом дискурсе современной науки об образовании и требуют имплементации и широкого использования в процессе совершенствования системы военного образования Украины. Показана связь основных принципов и подходов к стандартизации высшего образования с рамочными документами, направленными на разработку и закрепление специальностей и специализаций, представленных в отрасли знаний “Военные науки, национальная безопасность, безопасность государственной границы”. Акцентировано внимание на необходимости развития системы профессионального военного образования в Украине на основе стандартизованных процедур.

Ключевые слова: *военное образование; методология; национальная рамка квалификаций; отраслевая рамка квалификаций; принципы; подходы; профессиональное военное образование.*

SUMMARY

Dmitry Viter,
Dr. (Philosophical sciences), senior researcher
National Defense University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskyi

Principles and approaches to the standardization of military education in Ukraine

Introduction. *In the context of Ukraine military education reforming the determine of theoretical and methodological principles and approaches to military education standardization that integrated into system of high education in state and oriented to carrying the complementary links with science for education is actual task.*

Purpose. *Analyze the basic principles and approaches to standardization of the military education in Ukraine.*

Methods. *The system of general scientific and special methods of theoretical and empirical research (analysis of scientific literature, systematization and generalization of materials, logic and comparative, content analysis) was used in order to realize the article purpose.*

Results. *The article deals with the basic principles and approaches to standardization of the military education in Ukraine that development in the theoretical and methodological discourse of contemporary science about education and which need to implementation and active using in the process of the Ukraine military education system improvement are considered. The link of basic principles and approaches to standardization of the high education with the frame documents, which is directed to the producing and standing of specialties and specialization that are in branch of knowledge “Military science, national safety, safety of state board”, is demonstrated.*

Originality. *The development of the professional military education system in Ukraine on the base of standardized procedures is real need. The structural and hierarchical approach to qualification training content forming is implemented in the system of the officers and military specialists training of state-members of NATO. This approach is basic for adapting of common approaches to standardization of high education in civil sector, determining the content and organizing the qualification training of the officers. Also this approach is a basic of determine and improvement of the qualification levels of the officers training on the basic of prognoses the changes for qualifications in officers and military specialists training have a link with development and standardization of the “Military science, national safety, safety of state board”, is demonstrated branch of knowledge in Ukraine.*

Conclusion. *Development of the theoretical and methodological background of military education standardization and norming of it need adaptation to military education the basic principles and approaches that is background of educational scientific and practical acting.*

Key words: *approaches; branch frame of qualifications; methodology; military education; National frame of qualifications; principles; professional military education.*